

กฎหมายกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ดวงพร เพชรคง
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานกฎหมาย 2 สำนักกฎหมาย

บทความใช้เพื่อการนำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา
รายการเจตนารมณ์กฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

กฎหมายกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ดวงพร เพชรคง
วิทยาการชำนาญการพิเศษ
ผู้เรียบเรียง

บทนำ

ปัจจุบันเราจะพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมาก ในลักษณะที่หลากหลายรูปแบบไม่ใช่เฉพาะความผิดทางศีลธรรมเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้น แต่ได้ล่วงไปถึงการทำผิดกฎหมายของบ้านเมือง โดยจะพบเห็นได้จากข่าวสารต่างๆ ผ่านทางสื่อมวลชนหลายแขนงที่มักปรากฏพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน เช่น การลักขโมย การเสพยาเสพติด การยกพวกตีกันของกลุ่มนักศึกษาระหว่างสถาบัน การก่อคดีข่มขืนเรื่อยไปจนถึงการก่อคดีฆาตกรรม

และจากกรณีที่เป็นข่าวครึกโครมที่มีเด็กหญิงอายุ 17 ปี ขับรถเก๋งเฉี่ยวชนรถตู้บนทางด่วนซึ่งเป็นผลทำให้มีผู้เสียชีวิตหลายราย กรณีเด็กยกพวกตีกันของกลุ่มนักศึกษาต่างสถาบันไม่ว่าจะเป็นในท้องที่เขตมีนบุรี หรือเขตบางชัน กรุงเทพมหานคร จนเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บและถูกลูกหลงจนเสียชีวิต โดยผู้ต้องหาเป็นเยาวชนซึ่งมีอายุไม่ถึง 18 ปี จึงมีประเด็นข้อสงสัยที่ตามมาคือ เด็กและเยาวชนเหล่านี้จะต้องได้รับโทษหรือไม่ หรือจะต้องรับโทษอย่างไรบ้าง เนื่องจากเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเด็กและเยาวชนเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ทั้งด้านอารมณ์ พฤติกรรม การเรียนรู้ และความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เพราะมีประสบการณ์ในการดำรงชีวิตน้อยกว่าผู้ใหญ่มาก ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้ง่ายและการที่จะใช้มาตรการทางกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ที่ถือได้ว่า เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และความรู้สึกผิดชอบชั่วดีมากกว่าเด็กและเยาวชนนั้น ถือว่าเป็นการไม่เหมาะสม ไม่ยุติธรรมและอาจเป็นผลเสียต่อตัวเด็กและเยาวชนมากกว่าผลดีที่จะได้รับ ด้วยเหตุนี้เองจึงได้มีการบัญญัติกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ มุ่งเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมมากกว่าการนำตัวเด็กและเยาวชนมาลงโทษ

กฎหมายอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดและโทษ โดยกำหนดว่าการกระทำใดบ้างเป็นความผิด ซึ่งผู้กระทำจะต้องได้รับโทษ กฎหมายอาญามีความมุ่งหมายโดยตรงที่จะคุ้มครองผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยควบคุมมิให้บุคคลกระทำการอันเป็นภัยต่อผู้อื่นหรือต่อสังคม เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม

ความหมายกฎหมายอาญา

กฎหมายอาญา หมายถึง กฎหมายที่ว่าด้วยความผิดและโทษ กล่าวคือ เป็นกฎหมายที่บัญญัติว่าการกระทำหรือไม่กระทำการใดเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วยเช่น กฎหมายกำหนดว่า การฆ่าคน หรือการลักทรัพย์ เป็นความผิด และกำหนดโทษไว้สำหรับผู้กระทำการนั้นๆ และโดยหลักแล้ว กฎหมายย่อมใช้บังคับแก่บุคคลทุกคนโดยเสมอหน้า ไม่เลือกว่าจะเป็นชายหรือหญิง เด็กหรือผู้ใหญ่

ความผิดทางอาญา

ความผิดทางอาญา คือ การกระทำที่มีผลกระทบต่อสังคม รัฐจึงต้องลงโทษผู้กระทำผิด โดยมีหลักสำคัญคือ

1. การกระทำนั้นต้องมีกฎหมายกำหนดไว้ชัดแจ้ง
2. โทษที่ลงต้องเป็นโทษที่กฎหมายกำหนดไว้
3. กฎหมายต้องไม่มีผลย้อนหลัง

โทษอาญาที่ใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำผิด มี 5 ประการ คือ

1. โทษประหารชีวิต
2. โทษจำคุก จำเลยจะถูกจองจำไว้ในเรือนจำ การคำนวณระยะเวลาจำคุกจะนับวันเริ่มจำคุก รวมเข้าด้วย และนับเป็น 1 วันเต็ม โดยไม่คำนึงถึงจำนวนชั่วโมง ถ้าระยะเวลาจำคุกกำหนดเป็นเดือนก็นับ 30 วันเต็ม เป็น 1 เดือน ถ้ากำหนดเป็นปีคำนวณปีปฏิทิน

3. โทษกักขัง จำเลยจะถูกกักขังไว้ในสถานที่กักขัง ซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน

4. โทษปรับ จำเลยต้องชำระเงินตามจำนวนที่ศาลมีคำพิพากษา หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาจำเลยอาจถูกยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับหรือถูกกักขังแทนค่าปรับ อย่างไรก็ตามหากศาลมีเหตุสงสัยว่าจำเลยจะไม่ชำระค่าปรับ ศาลอาจสั่งให้กักขังจำเลยแทนค่าปรับไปก่อนก็ได้ โดยการกักขังแทนค่าปรับจะถืออัตราห้าร้อยบาทต่อหนึ่งวัน และหากจำเลยเคยถูกควบคุมตัว มาก่อนไม่ว่าจะเป็นชั้นสอบสวนหรือชั้นศาล ศาลจะนำวันที่จำเลยถูกควบคุมตัวมาหักวันชั่งด้วย การกักขังแทนค่าปรับนั้น กฎหมายห้ามมิให้กักขังแทนค่าปรับเกินกำหนดหนึ่งปี เว้นแต่กรณีศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่ 80,000 บาทขึ้นไป ศาลจะสั่งกักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเกินกว่าหนึ่งปี แต่ไม่เกินสองปีก็ได้ นอกจากนี้ หากศาลพิพากษาลงโทษปรับไม่เกิน 80,000 บาทและจำเลย (เฉพาะบุคคลธรรมดา) ไม่มีเงินชำระค่าปรับ จำเลยอาจยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้ เมื่อศาลพิพากษาและเห็นควรก็จะอนุญาตให้จำเลยทำงานบริการสังคมฯ แทนค่าปรับ โดยกำหนดจำนวน ชั่วโมงการทำงานที่ถือเป็นหนึ่งวันทำงานต่อไป

5. โทษริบทรัพย์สิน หากเป็นทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือเป็นทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยการกระทำความผิด ศาลมีอำนาจริบเสียได้ เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านั้นเป็นทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด เจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริง อาจยื่นคำร้องขอคืนต่อศาลได้ ในกรณีที่ เป็นทรัพย์สินซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของผู้ใด ศาลจะสั่งริบทั้งสิ้นและเจ้าของที่แท้จริงก็ไม่อาจร้องขอคืนได้คำพิพากษาของศาลจะเป็นหนังสือ ยกเว้นในศาลแขวง คำพิพากษาจะทำด้วยวาจาก็ได้ โดยบันทึกไว้พอได้ใจความจำเลยจะต้องมาฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งตามวันเวลาที่ศาลนัด ถ้าจำเลยไม่มาและศาลมีเหตุสงสัยว่าจำเลยจะหลบหนีหรือจงใจไม่มาศาลศาลจะออกหมายจับจำเลย ถ้ายังไม่ได้ตัวจำเลยมาศาลภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันออกหมาย ศาลอาจอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นลับหลังจำเลยได้โดยถือว่าได้ฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้ว

ความรับผิดทางอาญา

ความรับผิดทางอาญา คือ ผู้กระทำการที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นความผิดจะต้องรับผิดทางอาญา เมื่อได้กระทำโดยเจตนาเท่านั้น เว้นแต่มีกฎหมายกำหนดไว้ว่าแม้ไม่ได้กระทำโดยเจตนาก็เป็นความผิด เช่น การกระทำโดยประมาท การกระทำความผิดลหุโทษ

ผู้กระทำการที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นความผิดจะแก้ตัวว่า ไม่รู้กฎหมายไม่ได้ เว้นแต่ศาลเห็นว่ามิ
เหตุผลสมควร

ข้อยกเว้นที่ไม่ต้องรับผิดในทางอาญา

เหตุยกเว้นความผิด ถือว่าผู้กระทำไม่มีความผิดอาญาเลย เช่น

- การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย
- ผู้เสียหายยินยอมให้กระทำ
- มีกฎหมายประเพณี
- มีกฎหมายอื่นให้อำนาจกระทำได้

เหตุยกเว้นโทษทางอาญา

เหตุยกเว้นโทษทางอาญาที่ถือว่ายังเป็นความผิดอยู่แต่ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษทางอาญา

- การกระทำความผิดด้วยความจำเป็น
- การกระทำความผิดเพราะความบกพร่องทางจิต
- การกระทำความผิดเพราะความมึนเมา
- การกระทำตามคำสั่งของเจ้านักงาน
- สามี ภริยา กระทำความผิดต่อกันในเรื่องทรัพย์
- เด็กอายุไม่เกิน 10 ปี กระทำความผิด

เหตุลดหย่อนโทษ

เหตุลดหย่อนโทษ ซึ่งเป็นเหตุที่ศาลอาจลงโทษสถานเบาได้คือ

- ศาลเชื่อว่าบุคคลนั้นไม่รู้กฎหมาย
- การกระทำโดยบันดาลโทสะ
- บุกการกับผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องที่กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

กฎหมายใหม่กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

หลายปีที่ผ่านมามีปัญหาจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกิดขึ้นมากมาย หลากหลาย
รูปแบบ ประเด็นปัญหาที่ตามมา คือ เมื่อเด็กและเยาวชนได้กระทำการที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด
เด็กและเยาวชนจะต้องรับโทษตามกฎหมายหรือไม่

สำหรับกระบวนการยุติธรรมและข้อกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนของประเทศไทย
ได้มีวิวัฒนาการและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบริบทของกระแสโลกาภิวัตน์เรื่อยมา โดยมี
องค์กรของรัฐที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการในเรื่องนี้โดยตรงคือ ศาลเยาวชนและครอบครัว กับ กรมพินิจ
และคุ้มครองเด็ก กระทรวงยุติธรรม

อีกทั้งในปัจจุบันได้มี**กฎหมายใหม่ที่มีความสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชน คือ พระราชบัญญัติ
ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2553 โดยมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 180 วัน** มีผลบังคับในวันที่ 22
พฤษภาคม 2554 กฎหมายฉบับนี้มุ่งเน้นเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพ และวิธีปฏิบัติต่อเด็ก
เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัวในทุกรูปแบบ รวมทั้งในส่วนของการพิจารณาพิพากษาของศาล

เยาวชนและครอบครัว เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเด็กและเยาวชนมีภาวะที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ทั้งด้านการเรียนรู้ ด้านอารมณ์และพฤติกรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีประสบการณ์ในการดำรงชีวิตน้อยกว่าผู้ใหญ่มาก ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด **ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนไว้เป็นพิเศษแตกต่างจากคดีธรรมดาทั่วไปเพื่อสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน**

ปัจจุบันได้มีการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ดังกล่าว กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีซึ่งเด็กและเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดทางอาญา ไม่ว่าจะมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามพระราชบัญญัติอื่นๆ

คดีอาญาที่โอนมาจากศาลธรรมดาในกรณีที่กำลังอายุยังไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์ เนื่องจากศาลที่พิจารณาคดีนั้นได้พิจารณาโดยคำนึงถึงร่างกาย สติปัญญา สุขภาพ ภาวะแห่งจิตและนิสัยแล้ว เห็นว่าบุคคลนั้นยังมีสภาพเช่นเดียวกันเด็กและเยาวชน

คดีครอบครัว คดีคุ้มครองสวัสดิภาพ และคดีอื่นที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว

คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ถืออายุเด็กหรือเยาวชนนั้นในวันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น โดยมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำนิยาม ของเด็กและเยาวชนไว้ดังนี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ จากแต่เดิม ที่กำหนดให้ “เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ จากแต่เดิม ที่กำหนดให้ “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ การแก้ไขเรื่องอายุเด็กและเยาวชนเป็นไปเพื่อให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญา

ประกอบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้นิยามว่า เด็ก หมายถึงผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมผู้ที่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส

การออกหมายจับเด็กและเยาวชนให้ศาลคำนึงถึง**การคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องอายุ เพศ และอนาคตของเด็กหรือเยาวชนที่พึงได้รับการพัฒนาและปกป้องคุ้มครอง** หากการออกหมายจับจะมีผลกระทบต่อจิตใจของเด็กหรือเยาวชนอย่างรุนแรงโดยไม่จำเป็น ให้พยายามเลี่ยงการออกหมายจับ โดยใช้วิธีติดตามตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นด้วยวิธีอื่นก่อน

การจับกุมและควบคุมเด็กและเยาวชนต้องกระทำโดยละมุนละม่อม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และไม่เป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน

นอกจากนั้น ห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมเด็กหรือเยาวชน หรือพนักงานสอบสวนจัดให้มีหรืออนุญาตให้มีหรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน การสอบสวนต้องกระทำในสถานที่ที่เหมาะสม โดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นหรือมีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้นอันมีลักษณะเป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน

กฎหมายใหม่ได้เพิ่มมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาเข้ามา เป็นการนำมาตรการทางเลือกอื่นมาใช้แทนการดำเนินคดีตามช่องทางปกติ เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็ก

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดีเมื่อคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำความผิดแล้ว หากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง ให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยนความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน บรรเทา ทดแทน หรือชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ชุมชนและสังคม แล้วเสนอความเห็นประกอบแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณา **ทั้งนี้ การจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายและเด็กหรือเยาวชนด้วย**

หากพนักงานอัยการเห็นว่าแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชนแล้วเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้พนักงานอัยการเห็นชอบกับแผนดังกล่าว และให้มีการดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าวได้ทันที พร้อมทั้งให้รายงานให้ศาลทราบ

ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงแก่ศาลว่ากระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลพิจารณาสั่งตามที่เห็นสมควร

การพิจารณาคดีในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวให้กระทำการเป็นการลับ และเฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีเท่านั้นมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ ทั้งมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษอาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยการเปลี่ยนโทษจำคุกหรือกักกัน เป็นการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมในสถานที่ที่กำหนดไว้ หรือสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควร ตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบ 24 ปีบริบูรณ์ หรือการเปลี่ยนโทษปรับเป็นการคุมความประพฤติ

การที่เด็กกระทำความผิดอาจเกิดจากบิดามารดาปล่อยปละละเลยหรือบุคคลอื่นชักจูงหรือส่งเสริม ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 (3) กำหนด ห้ามมิให้ผู้ใดบังคับ ชูเชิญ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็ก (บุคคลที่มีอายุยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์) ประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำความผิด ผู้ฝ่าฝืนต้องรับผิดทางอาญาจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น บิดามารดาหรือบุคคลอื่นใดอาจต้องรับโทษทางอาญาหากฝ่าฝืนกฎหมายโดยยินยอมให้เด็กกระทำความผิด

ความรับผิดชอบของเด็กและเยาวชนในการทำผิดทางอาญา

โดยทั่วไปแล้ว เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาขึ้น แสดงว่าได้มีการกระทำอันเป็นการเสียหายหรืออันตรายแก่สังคมแล้ว บุคคลที่กระทำความผิดย่อมจะต้องรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

สำหรับกรณีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำผิดแล้ว กฎหมายเห็นว่าพวกเขาเหล่านี้อาจมีความรู้สึกผิดชอบอย่างจำกัด ไม่เหมือนกับกรณีที่ผู้ใหญ่เป็นผู้กระทำความผิด ดังนั้นกฎหมายอาญาจึงกำหนดเรื่อง ความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน ไว้เป็นกรณีพิเศษ โดยเฉพาะในบางกรณีแม้การกระทำของเด็กจะเป็นความผิด แต่กฎหมายอาจไม่เอาโทษเลยก็ได้

เรื่องความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนนี้ ประมวลกฎหมายอาญาได้แบ่งกลุ่มอายุของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไว้ดังนี้

1. เด็กอายุไม่เกิน 10 ปี สามารถกระทำความผิดทางอาญาได้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ซึ่งถือว่าเด็กนั้นเป็นผู้กระทำความผิดได้ แต่กฎหมายยกเว้นโทษแก่เด็กนั้น โดยห้ามมิให้ลงโทษแก่เด็กนั้นเลยแต่ทั้งนี้หมายความว่า การกระทำของเด็กอายุไม่เกิน 10 ปี นั้น ยังเป็นความผิดกฎหมายอาญาอยู่ เพียงแต่กฎหมายไม่เอาโทษเท่านั้น

ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กนั้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

2. เด็กอายุ 10 ปี ไม่เกิน 15 ปี กระทำความผิดอาญาได้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ โดยถือว่าเด็กนั้นอาจเป็นผู้กระทำความผิดได้ แต่อย่างไรก็ตาม เด็กในวัยนี้กฎหมายก็ยังถือว่ามีความรู้สึกผิดชอบชั่วดีอย่างจำกัด เช่นเดียวกัน จึงให้มีการยกเว้นโทษแก่เด็กที่กระทำ ความผิด โดยห้ามมิให้ลงโทษทางอาญาแก่เด็กนั้นเลย แต่ทั้งนี้หมายความว่า การกระทำของเด็กนั้นยังเป็นความผิดกฎหมายอาญาอยู่ เพียงแต่กฎหมายไม่เอาโทษเท่านั้น อย่างไรก็ตามสำหรับเด็กอายุ 10 ปี ไม่เกิน 15 ปี ที่กระทำความผิดนี้ กฎหมายก็เปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจที่จะใช้ "วิธีการสำหรับเด็ก" ได้ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำหรับปรับปรุงเด็กให้เป็นคนดี และไม่กระทำความผิดขึ้นอีกในอนาคต

วิธีการสำหรับเด็ก ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ได้แก่

- (1) การว่ากล่าวตักเตือนแก่เด็กที่กระทำความผิด หรือแก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่
- (2) การเรียกบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่มาทำทัณฑ์บนว่าจะระวังไม่ให้เด็กก่อเหตุร้ายขึ้นอีก
- (3) การใช้วิธีการคุมประพฤติสำหรับเด็ก โดยมีพนักงานคุมประพฤติคอยควบคุมสอดส่อง
- (4) ส่งตัวไปอยู่กับบุคคลหรือองค์กรที่ยอมรับเด็กเพื่อสั่งสอนอบรม
- (5) ส่งตัวไปโรงเรียนหรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก(แต่ไม่ให้อยู่นานอายุเกิน 18 ปี)

จะเห็นได้ว่า "วิธีการสำหรับเด็ก" นี้เป็นวิธีการหรือเครื่องมือที่ศาลคดีเด็กและเยาวชน หรือศาลที่พิจารณาที่เด็กกระทำความผิด จะใช้สำหรับจัดการแก่เด็กผู้กระทำความผิด และแก่บิดามารดาตลอดจนผู้ปกครองซึ่งมีหน้าที่ดูแลเด็กที่กระทำความผิด

วิธีสำหรับเด็ก เหล่านี้ ไม่ใช่โทษตามกฎหมายอาญาเป็นแต่เพียงเครื่องมือที่มุ่งหมายให้เด็กกลับตนเป็นคนดีเท่านั้น สำหรับศาลคดีและเยาวชนนั้น ยังมีมาตรการอื่นๆ ซึ่งกำหนดไว้เป็นพิเศษตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กฯ และพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีเด็กฯ โดยเฉพาะอีกด้วย

3. เด็กอายุ 15 ปี ไม่เกิน 18 ปี กระทำความผิด กฎหมายถือว่ามีความรู้สึกผิดชอบตามสมควรแล้ว แต่ก็ไม่อาจถือว่ามีความรู้สึก ผิดชอบอย่างเต็มที่ เช่น กรณีผู้ใหญ่กระทำความผิด กฎหมายจึงเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจได้ โดยศาลที่พิจารณาคดีอาจเลือกลงโทษทางอาญา แก่เด็กนั้นเช่นเดียวกับกรณีคนทั่วไป (แต่ให้ลดโทษลงกึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อน) หรือศาลอาจจะเลือกใช้ "วิธีการสำหรับเด็ก" อย่างที่ใช้กับเด็กอายุ 10 ปี ไม่เกิน 15 ปีก็ได้

ทั้งนี้การที่ศาลจะใช้ดุลพินิจลงโทษเด็กนั้น หรือเลือกใช้ "วิธีการสำหรับเด็ก" ศาลต้องพิจารณาถึง "ความรู้สึกผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวง เกี่ยวกับผู้นั้น" เพื่อพิจารณาว่าสมควรจะเลือกใช้วิธีใดระหว่างการลงโทษทางอาญา กับการใช้วิธีการสำหรับเด็ก และถ้าศาลเห็นสมควรลงโทษทางอาญา ศาลก็ต้องลดโทษลงกึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อนด้วย

4. เด็กอายุ 18 ปี ไม่เกิน 20 ปี โดยปกติแล้วผู้กระทำความผิดที่มีอายุ 18 ปี ไม่เกิน 20 ปี จะต้องรับโทษทางอาญาเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ แต่ศาลอาจใช้พินิจลดโทษ ให้หนึ่งในสาม หรือกึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อนก็ได้ หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าความรู้สึกผิดชอบของเขายังไม่เต็มที ซึ่งเป็นเหตุที่พิจารณาจากตัวเด็กที่กระทำความผิดนั่นเอง

กรณีที่มีผู้กระทำความผิดต่อเด็กและเยาวชน

กรณีที่มีผู้กระทำความผิดต่อเด็กและเยาวชน เป็นกรณีที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ก็ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทางกฎหมายเท่าเทียมกับผู้ใหญ่

แต่เนื่องจากในบางกรณี ความอ่อนวัยของเด็กและเยาวชน อาจทำให้ผู้นั้นถูกระทำความผิดได้ง่ายขึ้น กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดอาศัยความอ่อนวัยของเด็กและเยาวชน เพื่อจะทำให้การกระทำความผิดทำได้ง่ายขึ้น กฎหมายอาญาจึงบัญญัติให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนไว้เป็นกรณีพิเศษ

การคุ้มครองเด็กและเยาวชนดังกล่าว ก็โดยการกำหนดให้การกระทำบางอย่างต่อเด็กและเยาวชนเป็นความผิด หรือ เป็นกรณีที่จะต้องรับโทษมากขึ้น

ความผิดต่างๆ ที่ให้การคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชนเป็นพิเศษนี้ในบางกรณีเป็นการให้ความคุ้มครองเป็นพิเศษแก่เด็กและเยาวชนเพศหญิง บางกรณีก็เป็นการคุ้มครองโดยทั่วไปทั้งชายและหญิง ส่วนอายุของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษนั้น จะแตกต่างกันไปแล้วแต่ประเภทความผิด ความผิดที่เด็กและเยาวชนได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษ ได้แก่

1. ความผิดเกี่ยวกับเพศ

ความคุ้มครองที่กฎหมายให้เป็นพิเศษแก่เด็กและเยาวชนในความผิดที่เกี่ยวกับเพศนั้น มีดังนี้

1.1 ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราเด็กหญิงอายุไม่เกิน 15 ปี

ความผิดฐานนี้ลงโทษแก่ผู้ที่กระทำชำเราเด็กหญิงอายุไม่เกิน 15 ปีที่ไม่ใช่ภรรยาตน ไม่ว่าจะเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม กฎหมายก็ถือว่าเป็นความผิด ทั้งนี้เพราะถือว่าอายุเพียงเท่านั้น ยังไม่มีความรู้สึกผิดชอบพอที่จะให้ความยินยอมได้

แต่อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีที่ชายกระทำกับเด็กหญิงอายุกว่า 13 ปี แต่ยังไม่เกิน 15 ปี โดยเด็กหญิงนั้นยินยอม และภายหลังศาลอนุญาตให้ชายและเด็กหญิงนั้นสมรสกัน ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ และหากศาลอนุญาตให้สมรสในระหว่างที่ชายผู้กระทำความผิดกำลังรับโทษในความผิดนั้นอยู่ ก็ให้ศาลปล่อยผู้กระทำความผิดนั้นไป

1.2 ความผิดฐานกระทำอนาจาร

การกระทำอนาจารได้แก่ การกระทำที่ไม่สมควรในทางเพศต่อร่างกายของบุคคลอื่น เช่น การจับ หรือ ลูบคลำอวัยวะเพศ เป็นต้น

กฎหมายลงโทษผู้กระทำอนาจารแก่บุคคลไม่ว่าชายหรือหญิงอายุกว่า 15 ปี โดยขู่เช็ดหูหรือกำลังประทุษร้าย หรือเพราะบุคคลนั้น ไม่อยู่ในภาวะขัดขืนไว้ หรือทำให้เข้าใจผิดว่าตนเป็นคนอื่น

นอกจากนั้น หากเป็นการกระทำแก่เด็กไม่ว่าชายหรือหญิง อายุยังไม่เกิน 15 ปี ไม่ว่าจะเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ ก็เป็นความผิดด้วย และถ้าทำโดยขู่เช็ดหูหรือใช้กำลังประทุษร้าย หรือเพราะบุคคลนั้น ไม่อยู่ในภาวะขัดขืนได้ หรือทำให้เข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ผู้นั้นก็ต้องรับโทษหนักขึ้น

และไม่ว่ากรณีใดหากการอนาจารเป็นเหตุให้ผู้ทำอนาจารได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย ผู้นั้นก็ต้องรับโทษหนักขึ้นด้วย

1.3 ความผิดฐานพาเด็กหญิงไปเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น

ความผิดฐานนี้กฎหมายลงโทษแก่ผู้ที่ป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือ ชักพาไปเพื่อการอนาจาร ซึ่งเด็กหญิงหรือหญิงอายุไม่เกิน 18 ปี ไม่ว่า จะยินยอมหรือไม่ก็ตาม และผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นหากหญิงนั้นมีอายุไม่เกิน 15 ปี

ถ้าการกระทำดังกล่าวได้กระทำโดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือข่มขืนใจโดยประการใดๆ ผู้กระทำดังกล่าวก็ต้องรับโทษซึ่งหนักขึ้น

เหตุเพิ่มโทษพิเศษหรือความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดทางเพศที่กระทำต่อเด็กและผู้เยาว์ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าปกติถึงหนึ่งในสามถ้าเป็นการกระทำแต่

1. ผู้สืบสันดาน ซึ่งได้แก่ บุตร หลาน เหลน ลื่อ ที่ชอบด้วยกฎหมาย
2. ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ซึ่งไม่ใช่เฉพาะครูที่มีหน้าที่สอบอย่างเดียว ต้องมีหน้าที่ดูแลด้วย
3. ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ
4. ผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์ หรือในความอนุบาลตามกฎหมาย

2. ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย

กฎหมายให้ความคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชนเป็นพิเศษในความผิดที่เกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย ในกรณีต่างๆ ดังนี้

2.1 ความผิดฐานช่วยหรือยุยงให้เด็กอายุไม่เกิน 16 ปี ฆ่าตัวตาย ความผิดฐานนี้มุ่งลงโทษแก่ผู้ซึ่งให้การช่วยเหลือหรือยุยงให้เด็กอายุไม่เกิน 16 ปี ฆ่าตัวตาย ถ้าได้มีการฆ่าตัวตายหรือพยายามฆ่าตัวตายของเด็กนั้น ผู้นั้นจะต้องถูกลงโทษ

2.2 ความผิดฐานทอดทิ้งเด็กอายุไม่เกิน 9 ปี ความผิดฐานนี้เป็นกรณีที่ผู้นั้นทอดทิ้งเด็กซึ่งอายุยังไม่เกิน 9 ปี ไว้ ณ ที่ใดๆ เพื่อให้เด็กนั้นพ้นไปเสียจากตน โดยประการที่ทำให้เด็กนั้นปราศจากผู้ดูแล ทั้งนี้เพราะกฎหมายถือว่าเด็กอายุไม่เกิน 9 ปี ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

2.3 ความผิดฐานทอดทิ้งผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้ ความผิดฐานนี้มุ่งลงโทษผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามสัญญาที่ทอดทิ้ง ผู้ซึ่งพึ่งตนเองไม่ได้ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต การที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้นั้นจะต้องเกิดจากอายุ ความป่วยเจ็บ ภัยพิการ หรือจิตพิการด้วย

2.4 ความผิดฐานทารุณเด็ก ความผิดฐานนี้มุ่งเอาโทษแก่ผู้ซึ่งกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทารุณต่อเด็กอายุยังไม่เกิน 15 ปี (รวมทั้งคนป่วยหรือคนชรา) ซึ่งต้องพึ่งผู้นั้นในการดำรงชีพหรือการอื่นใด การที่กฎหมายลงโทษเช่นนี้เพราะเป็นการกระทำที่ขาดเมตตาธรรมต่อเพื่อนมนุษย์

3. ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ

ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนนั้นอาจจำแนกได้ดังนี้

3.1 ความผิดฐานเรียกค่าไถ่

การเรียกค่าไถ่บุคคลเป็นการกระทำต่อเสรีภาพของมนุษย์กฎหมายจึงลงโทษผู้ซึ่งเอาเด็กอายุไม่เกิน 15 ปีไป หรือเกิน 15 ปีแล้ว แต่โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด หรือหน่วงเหนี่ยวกักขังบุคคลใด ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่ ซึ่งเป็นความผิดทันที แม้จะยังไม่ได้ค่าไถ่หรือติดต่อเรียกค่าไถ่ก็ตาม อัตราโทษในการทำความผิดฐานเอาตัวเด็กอายุไม่เกิน 15 ปีไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 15 – 20 ปี และปรับตั้งแต่ 30,000-40,000 บาท ถ้าเอาตัวบุคคลอายุกว่า 15 ปีไป โดยใช้อุบาย หลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต

3.2 ความผิดฐานพรากเด็ก

ความผิดฐานนี้เป็นการพรากเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี โดยปราศจากเหตุอันสมควรไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล การ "พราก" ในที่นี้หมายถึง การเอาตัวเด็กไปจากการดูแลและเป็นการถาวร นอกจากนี้กฎหมายยังลงโทษผู้ซื้อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กซึ่งถูกพรากไว้โดยทุจริตอีกด้วย และถ้าทำไปเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจารก็มีโทษหนักขึ้นอีกด้วย อัตราโทษในการกระทำความผิดฐานพรากเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 – 15 ปี และปรับตั้งแต่ 6,000-30,000 บาท หากเป็นการกระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 5-20 ปี และปรับตั้งแต่ 10,000-40,000 บาท

3.3 ความผิดฐานพรากผู้เยาว์

การพรากผู้เยาว์อายุกว่า 15 ปี ไม่เกิน 18 ปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลโดยผู้เยาว์นั้นไม่เต็มใจไปด้วย เป็นความผิด และนอกจากนี้กฎหมายยังลงโทษรวมไปถึงผู้ซื้อจำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากไว้โดยทุจริตและจะต้องรับโทษหนักขึ้น หากเป็นการกระทำเพื่อหากำไรหรือเพื่อการอนาจาร และแม้ในกรณีที่ผู้เยาว์นั้นเต็มใจไปด้วย หากเป็นการทำเพื่อหากำไรหรือเพื่อการอนาจารแล้ว ก็ยังถือเป็นความผิดนั้นเอง และกฎหมายยังลงโทษรวมไปถึงผู้ซื้อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากไว้โดยทุจริตอีกด้วย การกระทำความผิดฐานพรากผู้เยาว์อายุกว่า 15 ปี แต่ยังไม่เกิน 18 ปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2 – 10 ปี และปรับตั้งแต่ 4,000-20,000 บาท หากเป็นการกระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3-15 ปี และปรับตั้งแต่ 6,000-30,000 บาท หากการพรากผู้เยาว์อายุกว่า 15 ปี ไม่เกิน 18 ปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเพื่อหากำไรหรือเพื่อการอนาจาร โดยผู้เยาว์นั้นเต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2 – 10 ปี และปรับตั้งแต่ 4,000-20,000 บาท

3.4 ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกง

โดยทั่วไปแล้วการฉ้อโกงนั้นหมายถึง การกระทำโดยทุจริตโดยการหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้ฟัง และโดยการหลอกลวงตั้งว่านั่นได้ไปซึ่งทรัพย์สิน จากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่ 3 หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามทำถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ หากการกระทำดังกล่าวเป็นการฉ้อโกง มีความผิดตามกฎหมาย หากการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำโดยแสดงตนเป็นคนอื่น หรืออาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวงแล้ว ผู้นั้นจะต้องรับโทษหนักขึ้น

จะเห็นได้ว่า กฎหมายอาญานั้น หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนแล้วกฎหมายจะบัญญัติไว้ให้มีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ ถ้า เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดแล้วกฎหมายก็จะยกเว้นโทษหรือลดโทษให้ หรือศาลอาจใช้วิธีการสำหรับเด็กได้ และถ้ากรณีเด็กและเยาวชนเป็นผู้เสียหายแล้ว กฎหมายก็มีการคุ้มครองเป็นพิเศษเช่นกัน โดยกำหนดไว้ว่าการกระทำดังกล่าว เป็นความผิด หรือกรณีที่จะต้องรับโทษหนักขึ้น แสดงให้เห็นว่ากฎหมายอาญาของไทยให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นกรณีพิเศษ

4. ความผิดเกี่ยวกับเพศและฐานทำให้แท้งลูก

4.1 **มาตรา 301** หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูก หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.2 **มาตรา 302** ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

4.3 มาตรา 303 ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นไม่ยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

4.4 มาตรา 304 ผู้ใดเพียงแต่พยายามกระทำความผิดตามมาตรา 301 หรือมาตรา 302 วรรคแรก ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

4.5 มาตรา 305 ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 301 และมาตรา 302 นั้น เป็นการกระทำของนายแพทย์ และ

(1) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้น หรือ

(2) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 282 มาตรา 283 หรือมาตรา 284 ผู้กระทำไม่มีความผิด

บทสรุป

ความมุ่งหมายที่สำคัญของการดำเนินคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชน นั้น มีอยู่ 2 ประการคือ ประการแรกเพื่อพิสูจน์ว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นเป็นผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายหรือไม่ และประการที่สอง เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมต่อการแก้ไข บำบัด และปกป้องสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนผู้ที่ถูกดำเนินคดีมิให้เป็นผู้กระทำผิดในอนาคต ซึ่งความมุ่งหมาย ในประการที่สองนี้สอดคล้องกับเป้าหมายของการลงโทษเพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูผู้กระทำผิด และนำมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำการอันเป็นความผิดเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมเป็นการเฉพาะตัวโดยไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการลงโทษ หรือวิธีการ เพื่อความปลอดภัยดังเช่นผู้กระทำผิดซึ่งเป็นผู้ใหญ่เสมอไป ด้วยเหตุนี้บทบัญญัติในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 จึงมีมาตรการที่จะหลีกเลี่ยง การฟ้องคดี การดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาดังเช่นคดีธรรมดา แต่เปลี่ยนมาเป็นการคุมประพฤติแทนการฟ้องคดี การลงโทษจำคุก หรือใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือ การใช้วิธีการสำหรับเด็กให้เหมาะสมเฉพาะรายแทนการลงโทษ เป็นต้น ส่วนการดำเนินกระบวนการพิจารณาก็มุ่งจะปกป้องผลเสียจากการถูกดำเนินคดี ดังนั้นเด็กหรือเยาวชนจึงต้องมีเจ้าพนักงานหรือศาล พิเคราะห์เป็นพิเศษ โดยรูปแบบของการพิจารณามีลักษณะไม่เป็นทางการและเป็นการพิจารณาลับโดยมุ่งหมายที่การคุ้มครองสวัสดิภาพและให้การสงเคราะห์เด็ก หรือเยาวชนมากกว่าการค้นหา ความจริงเพื่อมุ่งผลในการลงโทษ

จะเห็นได้ว่ามาตรการในกฎหมายและความประสงค์ของการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน หรือในปัจจุบันเรียกว่า ศาลเยาวชนและครอบครัว นั้น เพื่อกำหนดศาลและวิธีพิจารณาเป็นพิเศษให้เหมาะสมกับการดำเนินการต่อเด็กหรือเยาวชน โดยมุ่งหมายที่การสงเคราะห์และฟื้นฟูผู้กระทำมากกว่าการลงโทษ แต่ข้อที่พึงตระหนักก็คือ มาตรการทั้งหลายเหล่านี้จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้จะต้องอาศัยบุคลากรของรัฐที่ทำหน้าที่ตั้งแต่สืบเสาะข้อเท็จจริง การสอบสวน การคุมประพฤติ และการกำหนดเงื่อนไขในการใช้วิธีการสำหรับเด็ก ซึ่งบุคลากรเหล่านี้จะต้องมีความเข้าใจและรู้จักวิธีการที่จะปรับปรุงแก้ไขเด็กหรือเยาวชนให้เป็นคนดีต่อไป ดังนั้น

ถ้าบุคลากรเหล่านี้ขาดความดูแลเอาใจใส่หรือไม่เข้าใจในความประสงค์ของกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนก็จะขาดประสิทธิภาพไป นอกจากนี้บทบาทของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมดูแล พฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชนให้อยู่ในกรอบจารีตประเพณีและกฎหมาย หากท่านเหล่านี้ละเลยหน้าที่อันสำคัญจนเป็นเหตุให้เด็กหรือเยาวชนตกอยู่ในสภาวะหรือสภาพที่โน้มนำไปในการดำเนินพฤติกรรมแบบอาชญากรแล้ว การแก้ไขเยียวยาในทางกฎหมายอาจช้าเกินกว่าจะแก้ไขได้ ดังนั้น ความร่วมมือของทั้งบิดามารดาหรือผู้ปกครองและการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพของเจ้าพนักงาน และศาลเยาวชนและครอบครัวจะเป็นปัจจัยสำคัญๆ ต่อการป้องกันมิให้เด็กหรือเยาวชนตกอยู่ในสภาวะที่จะกระทำการอันฝ่าฝืนต่อกฎหมายอาญา

รายการอ้างอิง

ออนไลน์

Pregnancy Square. (2558). หากเด็ก ผู้เยาว์ ทำความผิดกฎหมายใครต้องติดคุก. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2559, จาก <http://www.pregnancysquare.com/%E0%B8%9C%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B9%80%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B9%8C-2/>

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (ปีที่2 ฉบับที่3/กรกฎาคม 2554). การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2559, จาก https://www.m-society.go.th/article_attach/9879/14364.pdf

ผู้จัดการออนไลน์. กฎหมายใหม่กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน. (2554). สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2559, จาก <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9540000001250>

สลิต ชูชื่น. กฎหมายอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน (ตอนที่ 1). สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2559, จาก <https://www.gotoknow.org/blog/posts/310411>

สลิต ชูชื่น. กฎหมายอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน (ตอนที่ 2). สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2559, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/310408>

สลิต ชูชื่น. กฎหมายอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน (ตอนที่ 3). สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2559, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/310406>

กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ อื่นๆ

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2558 (22 พฤศจิกายน 2553), *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 127 ตอนที่ 72ก, หน้า 12.